

Mânevî ameliyatlar

Abdullah Bey: “Risâle-i Nur’da geçen ‘ameliyat-ı cerrahîye, ameliyat-ı dâhiliye ve ameliyat-ı insaniye’ kavramlarını açıklar mısınız?”

Risâle-i Nûr’da kalbin hastalıklardan arınmasını ifâde eden mecazi bir sıfat tamlaması olarak kullanılan ameliyat-ı cerrahiye; sözlükte, cerrâhî operasyon, tıbben yapılan ameliyat, bir hastalığın tedâvîsi için vücudun içinin bıçakla açılarak hastalığa müdâhale edilmesi ve hastaya yapılan cerrâhî müdâhale ve operasyon demektir.

Cenâb-ı Hakk’ın en sevdiği kullarına hastalıklar verdiğini ve böylece rahmet etmesi ve bağışlaması için hastalıkları birer vesile kıldığını beyan eden Bedüzzaman, bundan dolayı hastalıkların dış görünüşlerine bakıp ah demek yerine, iç mânâlarına bakıp oh denilmesi gerektiğini tavsiye eder. Bedüzzaman’a göre, eğer hastalıkların mânâları güzel olmasaydı Hâlık-ı Rahîm en sevdiği kullarına hastalıklar vermezdi. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm), “İnsanların en çok belâ ve musîbete maruz kalanları peygamberlerdir, sonra evliyalardır. Sonra da derecelerine göre diğer insanlardır” buyurmuştur.¹

Başta Eyyûb Aleyhisselâm olmak üzere sair peygamberler, evliyalar ve derecelerine göre salih kimseler çektikleri hastalıklara birer halis ibadet ve rahmet hediyesi nazarıyla bakmışlar, sabır içinde şükretmişler; hastalıkları Hâlık-ı Rahîm’in rahmetinden gelen birer ameliyat-ı cerrahîye nevinden görmüşlerdir.²

Bedüzzaman’a göre, “O’nun yüzü dışında her şey helâk olacaktır”³ âyetinin meâlini gösteren “Yâ Bâkî! Ente’l-Bakî!” cümlesi, dünya ve dünyadaki sevgililerin ayrılıklarından ve ölümlerinden gelen hadsiz mânevî yaralar için bir ameliyat-ı cerrahîye hükmündedir. Çünkü “Ya Bakî! Ente’l-Bakî!” cümlesi bütün hadsiz manevî yaralara hem merhem, hem ilâçtır. Yani, “Sen bakisin. Giden gitsin. Sen yetersin. Madem Sen bakisin; giden her şeye bedel Senin bir rahmet cilven kâfidir. Madem Sen varsın; Senin varlığına iman ile intisabını bilen ve İslâmiyet sırrıyla o intisaba göre hareket eden insana her şey var. Fenâ ve zevâl, mevt ve adem bir perdedir, bir tâzelenmektir; ayrı ayrı menzillerde gezmek hükmündedir” demektir. Böylece o yüreği yandıran, kalbe ayrılık acısı veren, hüznü, elemli, karanlıklı, dehşetli ruh hâli; sevinçli, neşeli, lezzetli, nurlu, sevimli ve hoş bir ruh hâline döner. Dil ve kalp, hatta vücudun bütün zerrelere hal dili ile “Elhamdülillah” derler.⁴

“Ya Baki! Ente’l-Baki!” cümlesinin, kalpte âdeta cerrahî bir ameliyat yaparak kalbin ilgisini Allah’tan başka her şeyden çekip aldığını söyleyen Saîd Nursî, muhabbetin, yaratılıştta insana verilen bir köklü duygu olduğunu, fakat bu duygunun Cenâb-ı Hak için kullanılması gerekirken, varlıklar için kullanıldığını; hâlbuki muhabbet edilen varlıkların durmayıp gidiyor oluşları, insana daima dayanılmaz ayrılık acısı verdiğini; insanın hadsiz muhabbetinin, böylece hadsiz azaplara dönüştüğünü, bunun ise insan kalbine dayanılmaz yaralar açtığını kaydeder.

Oysa Bedüzzaman’a göre, ayrılık azabını çekmekte kabahat ve kusur insanın kendisine aittir. Çünkü kalbindeki hadsiz muhabbet duygusu hadsiz ve baki bir güzel olan Cenâb-ı Allah’a yönlendirilmek üzere verilmiş iken o insan bu duyguyu kötüye kullanarak yüzünü fani varlıklara çeviriyor. Böylece kusur ediyor; kusurunun cezasını ise ayrılık azabıyla çekiyor.

İşte insanın bu kusurdan uzaklaşıp, fani sevgililerden alâkasını keserek, sevgililer onu terk etmeden evvel, o fani sevgilileri terk ederek muhabbetini yalnız Baki olan Cenâb-ı Allah’a çevirmesini ifade eden “Ya Baki! Ente’l-Baki!” cümlesi; “Hakikî Baki yalnız Sensin. Senden başka her şey fanidir. Fani olan elbette baki bir sevgiye değmez. Madem o hadsiz sevgililer fanidirler. Beni bırakıp gidiyorlar. Onlar beni bırakmadan evvel ben onları ‘Ya Baki! Ente’l-Baki!’ diyerek bırakıyorum. Yalnız Sen bakisin. Ve Senin baki kılman ile varlıklar bekaya mazhar olmaktadırlar. Öyle ise her şey, ancak Senin muhabbetin ile sevilir. Yoksa kalbin alâkasına lââyık değildirler.” mânâsını kalplerde perçinliyor.

İşte bu halde bir kalp, hadsiz sevgililerinden vazgeçiyor. Fani sevgililerin güzellikleri üstünde fanilik damgasını görüyor ve kalbî alâkasını koparıyor. Eğer koparmazsa sevgilileri adedince manevî yaraları olacaktır.

İkinci defa “Ya Baki! Ente’l-Baki!” cümlesini söylediğimizde ise, bu beka cümlesinde, hadsiz yaralarımıza hem merhem, hem de hadsiz ilâç bulmaktayız. Yani demek istemekteyiz ki: “Madem Sen bakisin; yeter, her şeye bedelsin. Madem Sen varsın; her şey var.” 5

Halis ehl-i imanın başına gelen şefkat tokatlarının onlar hakkında birer ameliyat-ı cerrahiye hükmünde olduğunu⁶ beyan eden Üstad Saîd Nursî Hazretleri; dünya aşkı, mal hırsı ve dünya malına aşırı düşkünlük nedeniyle zekâtı vermemenin ve ibadetleri aksatmanın “malda bereketsizlik” gibi mânevî bir ameliyat-ı cerrâhiyeye sebep olduğunu kaydeder.⁷

Ameliyat-ı dâhiliye; sözlükte dâhilî ameliyat, iç ameliyat ve tıpta iç hastalıkları için

yapılan cerrâhî müdahale demektir. Risâle-i Nur'da kalbin manevî hastalıklarından arınması ve nefisten gelen yaralardan şifa bulması için insanın kendi bünyesinde veya hizmet dairesi içinde ya da Müslümanlar arasında gerek kader tarafından, gerekse iradeye bağlı olarak yapılan manevî "iç müdahale" veya "dâhilî terbiye usulüne" Üstad Bedüzzaman Saîd Nursî ameliyat-ı dâhiliye demiştir.

Meselâ Bedüzzaman'a göre, ibadetlerini ihmal edenlere gelen amel cinsinden cezalar, zekâtını vermeyenlere gelen mal zayiâtı veya mal tutkunlarına semavî afetle isabet eden mal telefî, toplumca İslâm'ın şeâirine sahip çıkmamanın neticesinde gelen ekonomik buhran ve geçim sıkıntısı kader tarafından tayin edilen birer ameliyat-ı dâhiliyedir.⁸

Üstad Saîd Nursî Hazretleri; Gavs-ı Azam Şeyh Abdulkadir Geylânî'nin (ra) Fütûhu'l-Gayb namındaki çok şiddetli kitabını kendisini muhatap sayarak okuduğunu, gururunu ve nefisini dehşetle kıran bu kitabın nefsinde şiddetli ameliyat-ı cerrahîye yaptığını, fakat neticede şifalı bir ameliyata dönüşerek kalbine inkişaf verdiğini kaydeder.⁹

Ameliyat-ı insâniye ise, sözlükte insan üzerinde yapılan ameliyat, insanın hastalıklarını tedavi etmek için yapılan operasyon ve insan için yapılan tıbbî müdahale manalarındadır.

Bedüzzaman'a göre kader tarafından tayin edilen ve insanı uyarmak ve amelî karşısında ceza olmak üzere verilen ve kendisine ameliyat-ı cerrahîye veya ameliyat-ı kaderiye de denilen ameliyatlar, yani İlâhî cezalar ve semavî ikazlar aynı zamanda birer ameliyat-ı insaniyedir.¹⁰ Çünkü yapıp ettiklerinin yanlış olduğunu bildirmesi, aklını başına getirmesi ve doğru yola sevk etmesi için kader bu tür dünyevî ceza ve musibetleri insan üzerinde uygulamaktadır. Sonuçta akli başında olan insanlar bu cezalardan ders almakta ve sürüklendikleri yanlış yoldan dönerek tövbekâr olmaktadır.

İnsanı doğru yola yönlendiren kader, böylece aslında bir hidâyet rehberi görevini de üstlenmiş olmaktadır. Anlaşıyor ki, her şey insanoğlunun âhirette kaybetmemesi ve ebedî hayatını kazanması için kader tarafından düzenlenmiştir. Bundandır ki, dünyanın musîbetleri âhiretin gülleri hükmündedir.

Bu hakikat Peygamber Efendimiz (asm) tarafından defalarca dile getirilmiştir. Bir hadislerinde, "Musibetler, yüzlerin karardığı Kıyamet Gününde sahibinin yüzünü ak eder"¹¹ buyuran Allah Resulü (asm), bir diğer hadislerinde, "Allah kul için önceden mânevî bir makam takdir etmiştir. Fakat kul ameliyle o makama ulaşamıyorsa Allah

ona bedeni, çoluk çocuğu ve malıyla ilgili bir musibet verir. Sonra da daha önce takdir ettiği makama ulaşması için onu bu musibetlere karşı sabırlı kılar”12 buyurmuştur.

Dipnotlar:

1- Kenzu'l-Ummâl, 3/326/6780.

2- Lem'alar, s. 215.

3- Kasas Sûresi, 28/88.

4- Lem'alar, s. 245.

5- Lem'alar, s. 21.

6- Lem'alar, s. 50

7- Kastamonu Lahikası, s. 164

8- Kastamonu Lahikası, s. 65

9- Mektûbât, s. 339; Sikke-i Tasdîk-i Gaybî, s. 129; Tarihçe-i Hayat, s. 122

10- Kastamonu Lahikası, s. 164

11- Câmiü's-Sağîr4/3796

12- Câmiü's-Sağîr, 1/377